

INESJOURNAL

ULUSLARARASI EĞİTİM BİLİMLERİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF INTERNATIONAL EDUCATION SCIENCE

Yıl: 4, Sayı: 11, Haziran 2017, s. 1-15

Hacı ÖZDEMİR¹

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE BENLİK SAYGISININ YORDAYICISI OLARAK ANNELERİNİN DEPRESYON, KAYGI, STRES VE BENLİK SAYGI DÜZEYLERİ

Özet

Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinde benlik saygısının yordayıcısı olarak annelerinin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygı düzeylerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın diğer bir amacı da ortaokul öğrencilerinin benlik saygısının annelerinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini, Samsun'un Havza ve Alaçam ilçelerinde bulunan Karayolları Kolin Kazım Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Karahüseyinli Ortaokulu, Yenice Doyran Ortaokulu, Mehmet Öngel Ortaokulu, Yusuf Ölçer Ortaokulu'nda öğrenim görmekte olan 74'ü kız 76'sı erkek olmak üzere 150 öğrenci ve 150 anne oluşturmaktadır. Araştırmanın modeli kesitsel türde ilişkisel tarama modeli olup katılımcılar seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama araçları olarak, araştırmacı tarafından çalışmaya katılanların cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne öğrenim düzeyini belirlemek amacıyla hazırlanan kişisel bilgi formu, öğrencilerin benlik saygı düzeylerini tespit etmek amacıyla Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri, annelerin benlik saygı düzeylerini tespit etmek amacıyla Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve annelerin depresyon, kaygı, stres düzeylerini tespit etmek amacıyla da Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 17 paket programı yardımı ile analiz edilmiş olup One-Way ANOVA ve Çoklu Regresyon Analiz yöntemleri kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda, ortaokul öğrencilerinin benlik saygı düzeyinin annelerinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı, annelerin benlik saygı düzeyinin ortaokul öğrencilerinin benlik saygı düzeyini pozitif yönde yordadığı, annelerin depresyon, kaygı, stres düzeyinin ortaokul öğrencilerinin benlik saygı düzeyini yordamadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Benlik Saygısı, Depresyon, Kaygı, Stres

DEPRESSION, ANXIETY, STRESS AND SELF-ESTEEM LEVELS OF SUBJECTS AS A PREDICTOR OF RESPECT FOR SELF IN SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

In this study, it was aimed to examine the depression, anxiety, stress and self-esteem levels of mothers as a predictor of self-esteem in middle school students. Another aim of the study is to show whether the self-esteem of middle school students is significantly differentiated according to the level of education of their mothers. The sample of the research is composed of 74 students, 76 girls and 70 boys,

¹ Psikolojik Danışman, Havza Mehmet Öngel Ortaokulu, nefier55@gmail.com

who are studying at Yusuf Meter Secondary School, which are located in Samsun's Havza and Alaçam Provinces, Kolin Kazim Middle School, Atatürk Middle School, Karahüseyinli Middle School, Yenice Doyran Middle School, Mehmet Öngel Middle School. And 150 mothers. The model of the study was a cross-sectional relational screening model and the participants were determined by appropriate sampling method with non-random sampling methods. In order to determine the self-esteem levels of the students, the Coopersmith Self-Esteem Inventory was used to determine the self-esteem levels of the mothers, the Rosenberg Self-Esteem Scale And Depression Anxiety Stress Scale were used to determine depression, anxiety and stress levels of mothers. Data were analysed with the help of SPSS 17 packet program and One-Way ANOVA and Multiple Regression Analysis methods were used. It was determined that the self-esteem level of the middle school students significantly changed according to the education level of the mothers, the self-esteem level of the mothers predicted the self-esteem level of the middle school students positively, and the depression, anxiety and stress levels of the mothers did not predict the self-esteem level of the middle school students.

Key words: Respect for Self, Depression, Anxiety, Stress

GİRİŞ

Problem Durumu

Anne babaların en büyük rolü fiziksel ve psikolojik yönden sağlıklı, kendine ve insanlığa saygılı, hayata hazır bireyler yetiştirmektir. Daha çok model olarak öğrenen çocukların çevresine ve en önemlisi kendisine saygı duyan, kendi olmaktan memnun olan bireyler olmaları için anne babaların ve doğumdan itibaren çocukla özellikle daha çok vakit geçiren annelerin ilk olarak kendi benliklerinden memnun olmaları, psikolojik yönden sağlıklı olmaları gerekmektedir.

En genel tanımıyla benlik kavramı kişinin fiziksel, psikolojik, duygusal niteliklerine, arzularına ve yapabildiklerine dair farkındalıklarının tamamıdır (Güngörmüş, 1997). Kuzgun'a (1983) göre benlik; bir bireyin farklı niteliklerinin kendinde var oluş miktarına dair inancıdır. Benlik kavramı kişinin kendi farkındalığını fark ettikten sonra çevresiyle olan mesaj alışverişi sonucunda oluşur ve kişi bu mesaj alışverişinden edindikleriyle benlik kavramını şekillendirir.

Bireyde benlik farkındalığı ve gelişimi önce hayatındaki uyarıları fark etmesiyle başlar. Annesinin fiziksel özelliklerini ve özellikle yüzünü daha kendi yüzünü bilmeden çok önce fark eder (Öner, 1985). Bireyin benlik kavramı; bireyin genlerinin, etrafındaki uyarıların etkisiyle oluşmaktadır. Birey dış uyarılarıyla mesaj alışverişi sonucunda kendiliği hakkında pozitif veya negatif inançlar geliştirmektedir. Olumlu benliğin gelişimi de pozitif inançların bağlı olarak meydana gelmektedir (Kuzgun 1983).

Bireyin ilk etkileşimde bulunduğu kişiler aile içerisindeki insanlardır. Anne ve babanın bireye sıcak davranışları, ihtiyaçlarını layıkıyla karşılamaları, bireye kendini rahat hissedeceği bir ortam sağlamaları bireyin benlik gelişimine olumlu katkı sağlar. Bunun tersi olarak bireyin ebeveynleri ve yakınındaki insanların ona soğuk yaklaşımı, ihtiyaçlarını karşılamamaları sonucunda kendi dışında kalan her şey hakkında olumsuz izlenimler edinir. Bireyin çevresine dair bu izlenimler bireyin geliştireceği benlik kavramının özünü oluşturur (Çelik, 1994).

Benlik saygısı ise bireyin kendi oluşuna karşı olumlu veya olumsuz yaklaşımını ya da bireyin kendi potansiyelinin farkında olup bu potansiyele güvenme derecesidir. Düşük benlik

saygısına sahip insanların acımasız bir hayat yaklaşımı oluşturmaya, içe dönüklüğe, sosyallikten uzak bir hayata meyilli oldukları bilinmektedir (Çuhadaroğlu, 1996).

Pişkin'e (1999) göre benlik saygısı bireyin şu anki durumuyla olmak, ulaşmak istediği kendisi hakkındaki farkın farkında olması ve bu farkı değerlendirmesidir. Olduğu ve olmak istediği arasındaki fark büyükse bu durum bireyde düşük benlik saygısına sebep olur. Tam tersi bu fark küçükse kişinin benlik saygısı yüksektir denilebilir. Kişinin benlik saygısı düzeyi düzeyinin bireyin hayatına çoğu yönden etkisi vardır. Genel olarak söylenebilir ki, benlik saygısı düzeyi yüksek olan kişiler kişilerarası iletişimde başarılı, atılganlık düzeyi yüksek, yeni şeyler yaşamaya hazırdırlar. Benlik saygısı düzeyleri düşük bireyler ise bunların aksine, kendilerine güvenleri az, hep başarısız olacağını inancı içinde olan insanlardır. Bu nedendir ki, düşük benlik saygı düzeyine sahip bireyler başarısız olup utanacakları korkusuyla kendilerini ötelemeye çalışırlar (Pişkin, 1999).

Anne çocuğun gelişimine sağladığı katkı nedeniyle çocuk için çok kıymetlidir. Annenin yaşadığı sorunlar, psikolojik problemleri ve mutsuzlukları çocuğuna olan davranışlarına yansımakta bu da bireyin hayatını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir (Yavuzer, 2005). Bireyin çevresindeki kişilerin psikolojik problemleri, özellikle annenin depresyonu, çocuğun sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimi için risk faktörüdür. Depresyonda olan annelerin çocuklarının hem kendisine hem de çevresine yönelik algılamalarında sorunları gösterdiği ifade edilmektedir (Akt. Özmen, 2013). Depresif anneye sahip çocukların sağlıklı anneleri olan çocuklara göre duygu durumu, anksiyete ve yıkıcı davranım bozukluğu geliştirme olasılığının daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Bu olasılığında bebeklik ve erken çocukluk dönemlerinde annelerinde depresyon olan çocuklarda daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Karabekiroğlu, 2008).

Kaygı, kökenini çocukluk yıllarından alan çocuğun normal gelişim aşamalarında olan ve bu gelişim aşamalarının rutin bir parçası olan duygudur. Çocuk bu gelişim aşamalarında kendisine en yakın kişi olan anneyi kaybetme kaygısı, yeni bir kardeşi olacağına kardeş kaygısı, okul çağı geldiğinde okul korkusu ve kaygısı gibi çeşitli biçimlerde kaygı duygusunu yaşayıp öğrenmektedir. Hayatın rutin akışında bireyin kaygı yaşamayı normal kabul edilirken, kaygının hayatının birçok tarafına yayılması bu durumun bir problemin varlığını işaret ettiği değerlendirilmektedir (Çifter, 1985).

Çocuğa en çok veren anne olduğu için çocukla gelişebilecek olumlu veya olumsuz tepkilerin sebepleri anneye yüklenebilmekte, çocuğun olumlu veya olumsuz yönleri annenin başarı veya başarısızlığı olarak değerlendirilmektedir. Toplumca belirlenen normlar içerisinde beklenen davranışları sergilemeyen bir çocuk karşısında anne suçlanabilmektedir. Bu durum anneyi derinden etkileyebilmekte depresyon, stres, suçluluk durumlarına diğer aile fertlerinden daha çok maruz kalabilmektedir (Dereli ve Okur, 2008).

Şüphe yok ki bireyin benlik saygısı kişinin en çok kıymet verdiği ebeveynlerinin kendi olmaktan memnuniyetleriyle ilişkilidir. Ebeveynin ötelediği, kıymetli bulmadığı, ilgilenmediği bir bireyin kendine saygı duyması beklenemez. Benlik saygısı düşük bir birey özellikle anne babasının ve hayatında olan kişilerin kendisinden memnun olmadıklarına kendisini sevmediklerine inanır. Çünkü rol model olarak öğrenen birey kendisine anne babasının bakış açısıyla bakar. Öğrenilmiş olan benlik saygısı, bireyin yaşamın boyunca devam eder (Günday, 2010).

Birçok ihtiyacımızı karşılayıp doyuma ulaştırdığımız ilk ortam ailedir ve bireyin yaşamındaki önemi çok büyüktür. Gelecekte bağımsız olacak olan bireyin bütün gelişim alanlarına kaynak teşkil edecek olan yer aile ve çevresidir. Tüm yönleriyle olumlu yönleri fazla olan bir birey, olumlu ve işlevsel olan bir aile ortamında yetişecektir. Olumlu ve işlevsel bir ailede ise her bireyin varlığı, duygu ve düşünceleri kıymetli olacak ve bireyin gelecekte ihtiyacı olacağı öz kaynaklarına destek sağlanacaktır. Böyle olumlu bir aile ortamında yetişen birey çevresini ve kendini olumlu görecektir ve olumlu bir benlik saygısı geliştirecektir. Bunlarla birlikte, çocuk annesinin kendisine yansıttığı çerçevede hayatı ve kendini anlamlandırma sürecine girmektedir. Bu sebeple çocuğun benlik saygısının, annenin depresyon kaygı stres ve benlik saygı düzeyi ile anlamlı bir şekilde ilişkili olup olmadığı merak konusudur.

Yapılan araştırmalar benlik saygısının pek çok bireysel değişkeni etkilediğini ve birçok değişkenden de etkilendiğini ortaya koymaktadır. Literatürde ortaokul öğrencilerinin benlik saygılarının yordayıcısı olarak annelerinin depresyon, anksiyete, stres ve benlik saygı düzeyleri kapsamında bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin benlik saygılarının annelerinin depresyon, anksiyete, stres ve benlik saygı düzeyleriyle ilişkisinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın bir diğer amacı da ortaokul öğrencilerinin benlik saygılarının annelerinin öğrenim düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktadır.

Alt problemler

1) Ortaokul öğrencilerinin annelerinin benlik saygı düzeyleri öğrencilerin benlik saygı düzeylerini yordamakta mıdır?

2) Ortaokul öğrencilerinin annelerinin depresyon düzeyleri öğrencilerin benlik saygı düzeylerini yordamakta mıdır?

3) Ortaokul öğrencilerinin benlik saygı düzeyleri annelerinin öğrenim düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?

4) Ortaokul öğrencilerinin annelerinin kaygı düzeyleri öğrencilerin benlik saygı düzeylerini yordamakta mıdır?

5) Ortaokul öğrencilerinin annelerinin stres düzeyleri öğrencilerin benlik saygı düzeylerini yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin benlik saygıları ile annelerinin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygı düzeyleri hakkında önemli veriler elde edileceği, elde edilen verilerden annelerin depresyon kaygı stres ve benlik saygı düzeyleri ve annenin öğrenim durumunu değişkenlerinin öğrencilerin benlik saygı düzeylerini nasıl etkilediğine yönelik genellemelerde yararlanılabileceği tahmin edilmektedir. Ayrıca bu değişkenler göz önüne alınarak benlik saygısına yönelik yordamalar yapılabilecektir. Literatürde ortaokul öğrencilerinin benlik saygıları ile annelerinin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygı düzeyleri kapsamında bir çalışma olmaması sebebiyle de bu çalışma ile elde edilecek olan verilerin bu alanda yapılacak olan başka çalışmalara hem taban olma hem de veri sağlama yönünden önemli olacağı düşünülmektedir. Çalışma tamamlandığında ortaokul öğrencilerinin benlik saygılarının yordayıcısı olarak annelerinin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygı düzeyleri hakkında önemli ölçüde geçerli ve güvenilir bilgiler verecek olması, bu konuyla ilgili kullanılabilecek literatür bilgisini artıracak olması ve konuyla ilgili merak edilen sorulara yanıt vermesi yönünden de

önemli olacağı değerlendirilmektedir. Sağlıklı bir toplumun ön şartı sağlıklı bireylerin yetişmesidir. Sağlıklı bireyler ise tüm yönleriyle sağlıklı ve işlevsel olan aileler tarafından yetiştirilmektedir. Doğduğu ilk zamanlarda kendi vücudunu aile sistemi içerisinde çocuk için en önemli unsur olan annesinin bir parçası zanneden bireyin hayatında şüphesiz anne çok önemlidir. Annenin iyi oluşu, psikolojik rahatsızlıklarının olmaması geleceğin temellerinin atıldığı o ilk yıllarda ve sonrasında bireyin hayatını olumlu yönde etkileyecektir. Tüm bunlar ışığında annenin depresyon kaygı stres ve benlik saygısının çocuğun benlik saygısını etkileyip etkilemediği etkiliyor ise ne düzeyde etkilediği sorularının cevabı önem arz etmektedir. Bu araştırma bu sorulara cevap araması açısından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma ortaokul öğrencilerinin benlik saygılarının yordayıcısı olarak annelerinin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygı düzeylerinin incelendiği nicel bir araştırmadır. Araştırma modeli kesitsel türde ilişkisel tarama modelidir. Araştırmaya konu olan bireyler bu araştırmada kendi koşulları içinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkenini ortaokul öğrencilerinin benlik saygısı oluştururken, bağımsız değişkenini depresyon, kaygı, stres, annenin benlik saygısı ve annenin öğrenim düzeyi oluşturmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini 2016- 2016 eğitim öğretim yılı birinci döneminde, Samsun ilinin Alaçam ilçesinde bulunan Karayolları Kolin Kazım Ortaokulu, Atatürk Ortaokulu, Karahüseyinli Ortaokulu, Yenice Doyran Ortaokulu; Samsun ilinin Havza ilçesinde bulunan Mehmet Öngel Ortaokulu, Yusuf Ölçer Ortaokullarında öğrenim gören 150 öğrenci ve 150 anneden oluşmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %46.3'ü ($n=74$) kız, %47.5'i ($n=76$) erkektir. Öğrencilerin yaş ortalamaları 11.94'tür (S.S: 1.41). Öğrencilerin %25.6'sı ($n=41$) 5. sınıfta, %23.8'i ($n=38$) 6. sınıfta, %21.3'ü ($n=34$) 7. sınıfta, %23.1'i ($n=37$) 8. sınıfta öğrenim görmektedir. Annelerin yaş aralığı 29 ile 50 yaş arasında değişmekte olup ortalama yaşları 39.04'tür (S.S: 6.46). Annelerin %5'i ($n=8$) okuryazar değil, %14.4'ü ($n=23$) sadece okuryazar, %24.4'ü ($n=39$) ilkökul mezunu, %23.8'i ($n=38$) ortaokul mezunu, %13.8'i ($n=22$) lise mezunu, %5.6'sı ($n=9$) yüksekokul mezunu, %6.9'u ($n=11$) üniversite mezunudur.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen bu form anne ve çocuk formu olmak üzere iki farklı şekilde geliştirilmiştir. Çocuk bilgi formunda çocuğun cinsiyeti, yaşı, sınıfı hakkında bilgi elde etmek amacıyla sorular yer almaktadır. Anne bilgi formunda da annenin yaşı, eğitim düzeyi hakkında bilgi elde etmek amacıyla sorular yer almaktadır.

Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri

Öğrencilerin benlik saygı düzeylerini saptamak amacıyla Coopersmith tarafından geliştirilen ve Özoğul tarafından Türkçeye uyarlanan Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri toplam 58 maddeden oluşmaktadır. Envanterden benlik saygısına ilişkin toplam puan elde edilmektedir. Envanterin ayrıca beş alt ölçeği bulunmaktadır. Bu alt ölçekler: 1. Genel benlik saygısı (26 madde), 2. Okul- akademik benlik saygısı (8 madde), 3. Sosyal benlik saygısı (8

madde), 4. Aile ve eve ilişkin benlik saygısı (8 madde), 5. Yalan (8 madde) alt ölçeğidir. Envanterde yer alan yalan maddeler benlik saygısını değil, kişilerin savunucu tutumlarını ölçmek için koyulmuştur ve toplam puana dahil edilmemektedir. Bu envanterin bir de kısa formu bulunmakta ve bu kısa form genel benlik saygısını ölçmektedir (Akt. Pişkin, 1997). Bu araştırmada ‘Coopersmith Benlik Saygısı Envanteri’nin uzun formu kullanılacaktır. Kısa form benlik saygısı ile ilgili kendini küçümseme, liderlik, popülerlik, anne-baba-aile, atılganlık ve kaygı gibi faktörleri kapsayan 25 maddeden oluşmaktadır. Bu araştırmada envanterin ölçtüğü alt faktörler değil, genel benlik saygısı puanı dikkate alınmıştır. Bu envanter 4.-8. Sınıf öğrencilerine uygun olarak hazırlanmıştır. Envanter maddeleri evet- hayır biçiminde yanıtlanmaktadır. Envanterde yüksek benlik saygısının göstergesi kabul edilen cevaplara 1, diğer cevaplara ise 0 puan verilmiştir. Envanterden alınabilecek en yüksek puan 25, en düşük puan ise 0’dır. Envanterden alınan puan yükseldikçe bireylerin benlik saygıları da yükselmektedir (Akt. Pişkin, 1997).

Ölçeğin güvenirlik çalışmasını yapan Özoğul da (1988) ilkokul 4. ve 5.sınıflardan oluşan toplam 120 öğrenciye uygulamış ve ölçeğin toplam benlik saygısı güvenirlik katsayısının .77 olarak bulmuştur. Lise öğrencileri üzerinde güvenirlik çalışması yapan Pişkin (1997) ise Kuder Richardson-20 sonuçlarına göre toplam puanda kızlar için .82 erkekler için ise .81 değerlerini bulmuştur.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Benlik Saygısı Ölçeği, Rosenberg (1965) tarafından ergenlere yönelik benlik saygısı ölçüm aracı olarak geliştirilmiştir. Çuhadaroğlu ölçeği Türkçeye çevirmiş, geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarını yaparak Türkiye’deki ergenlerde de kullanılabilir hale getirmiştir (Çuhadaroğlu, 1986). Rosenberg, A.B.D.’deki ergenlerde yaptığı çalışmada benlik saygısını değişik özelliklerle birlikte değerlendirmek amacıyla başka küçük alt ölçeklerden de yararlanmıştır. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmasına bunlar da alınmıştır. Ama her bir alt ölçeğin ölçtüğü özellikler ve değerlendirmeleri farklıdır. Benlik saygısı ölçeği 10 sorudan oluşmaktadır. Sorular Guttman değerlendirme yöntemiyle puanlanmaktadır. Testi dolduran kişi tüm sorulardan puan aldığı zaman maksimum puanı 6 olmaktadır. “0-2.00 puan yüksek” , “2.01-4.00 puan orta” ve “4.01-6.00 puan” düşük benlik saygısı düzeyi olarak saptanmıştır. Grup uygulamalarında, her bir deneğin toplam puanı bu şekilde hesaplanarak puan ortalamasıyla grubun benlik saygısı düzeyi belirlenebilmektedir.

Çuhadaroğlu (1986) çalışmasında Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinin güvenirliğinin 15-18 yaş arasındaki lise öğrencilerine bir ay ara ile iki kez uygulanması sonucu, .46 ile .89 arasında bulunduğunu belirtmiştir. Geçerlilik katsayıları sırasıyla .66, .70, .45 olarak saptanmıştır.

Depresyon Anksiyete Stres Ölçeği

Lovibond ve Lovibond (1995) tarafından geliştirilen Depression Anxiety Stress Scale (DASS)“da 14“ü depresyon, 14“ü anksiyete ve 14“ü stres boyutlarına ait olmak üzere toplam 42 madde bulunmaktadır. Ölçek 0 bana hiç uygun değil 1 bana biraz uygun, 2 bana genellikle uygun ve 3 bana tamamen uygun, şeklinde 4“lü likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Depresyon, anksiyete ve stres boyutlarının her birinden alınan puanların yüksek olması, bireyin ilgili probleme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ters madde bulunmayan ölçeğin toplam puanları her bir alt boyut için 0 ile 42 arasında değişmektedir. Ölçeğin güvenirlik çalışmaları

sonucunda; test-tekrar test güvenilirliği $r=.99$, iki yarı güvenilirlik puanları $r=.96$ ve madde-test korelasyonları ise .51 ile .75 arasında hesaplanmıştır (Akın ve Çetin, 2007).

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 17 sosyal bilimler için istatistiksel analiz programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan istatistiksel analizlerde, araştırma problemi ve değişkenlerin özellikleri göz önünde bulundurularak One-Way Anova, Pearson Korelasyon Katsayısı ve Standart Çoklu Regresyon analizleri kullanılmıştır. Toplanan veriler programa aktarıldıktan sonra analizler gerçekleştirilmeden önce verilerin kullanılacak analizlere hazırlanması amacıyla bir dizi işlem gerçekleştirilmiştir. İlk olarak verilerin doğru olarak girilip girilmediği kontrol edilmiş yanlış girilen bir veri olmadığı görülmüştür. Çoklu regresyon ve One Way ANOVA analiz yöntemlerinin normallik şartını sağlayabilmek amacıyla normallik varsayımı örneklem büyüklüğü dikkate alınarak ölçme ve değerlendirme uzmanlarının önerileri doğrultusunda çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanmış, histogram grafikleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin tüm değişkenler için -1 ile +1 değerleri arasında olup dağılımların normallikten manidar düzeyde sapmadığı görülmüştür. Verilerin analizi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada tüm değişkenler arasındaki ilişkiler pearson korelasyon katsayısı analizi aracılığıyla incelenmiştir. İkinci aşamada, çoklu regresyon analizi ve One Way Anova analizleri yapılmıştır. Tüm analizlerde .05 hata payı üst sınır olarak belirlenmiştir.

Prosedür

Veriler araştırmacı tarafından sessiz ve sakin ortamlarında toplanmıştır. Öğrenci ve annelere araştırmaya katılımın gönüllü olduğu, verilen cevapların gizli kalacağı, verilerin araştırma amacı dışında kullanılmayacağı ve araştırmadan istedikleri zaman herhangi bir yaptırıma uğramadan çekilebilecekleri hakkında bilgi verilmiştir.

BULGULAR

Ortaokul öğrencilerinin benlik saygısı, annelerin depresyon, kaygı, stres ve benlik saygı düzeyleri arasında ilişkinin anlamlılık düzeyini test etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. İlgili değişkenlere ilişkin bulgulara Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Değişkenler Arasındaki Korelasyon Katsayıları Ve Değişkenlerin Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

	1	2	3	4	5
1.Çocuk Benlik Saygısı	-				
2.Anne Benlik Saygısı	.54**	-			
3.Depresyon	-.17*	-.11	-		
4.Kaygı	-.01	-.14	.08	-	
5.Stres	-.07	-.06	.03	.02	-
Ort.	12.70	2.94	17.86	20.71	12.27
SS	4.22	1.26	7.95	9.24	6.03

Not. $p < .05^*$, $p < .01^{**}$.

Tablo 1’de görüldüğü gibi öğrencilerin benlik saygısının, annelerin benlik saygısıyla ($r = .54$, $p < .01$) orta düzeyde pozitif yönde, annenin depresyon düzeyiyle ($r = -.17$, $p < .05$) düşük düzeyde negatif yönde anlamlı olarak ilişkilidir.

Ortaokul öğrencilerinin benlik saygısını annelerin depresyon ve benlik saygı düzeyi tarafından ne düzeyde yordandığını belirleyebilmek amacıyla çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen regresyon analizine ilişkin değişim istatistikleri Tablo 2’te regresyon analizi sonuçları Tablo 3’te görülmektedir.

Tablo 2. Benlik Saygısı Yordanan Değişkenine İlişkin Değişim İstatistikleri

Model	R	R ²	Adj R ²	TSH	Değişim İstatistikleri				
					ΔR^2	ΔF	sd ₁	sd ₂	p
Model 1	.54	.30	.29	3.54	.28	32.60	2	147	.000*

Not. * $p < .001$, TSH: Tahminin Standart Hatası, sd: Serbestlik Derecesi

Tablo 3. Benlik Saygısı Yordanan Değişkenine İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Model		Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Edilmiş Katsayılar		t	p
		B	SH	β			
		Model 1	(Sabit)	8.49	1.03		
	Anne Benlik Saygısı	1.77	.23	.53	7.68	.000**	
	Depresyon	-.05	.03	-.10	-1.54	.124	

Not. *** $p < .001$.

Tablo 2’de öğrencinin benlik saygısının annenin benlik saygı ve depresyon düzeyi tarafından ne düzeyde yordandığını belirleyebilmek amacıyla geliştirilen modelin anlamlı olduğu görülmektedir ve model yüksek düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir ($F(2,147) = 32.60$, $p < .001$, $R = .54$, $R^2 = .30$, $R^2_{adj} = .29$). Tablo 3’te depresyon ve anne benlik saygısının modele yaptığı katkılar görülmektedir. Tablo 3’te görüldüğü gibi annenin benlik saygı düzeyi ($\beta = .53$, $t = 7.68$, $p < .001$) öğrencilerin benlik saygısını pozitif yönde yordamaktadır. Ancak annenin depresyon düzeyi ($\beta = -.10$, $t = -1.54$, $p > .05$) öğrencilerin benlik saygısını yordamamaktadır.

Ortaokul öğrencilerin benlik saygı puanlarının annelerinin öğrenim düzeyine göre One Way Anova sonuçlarına Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4. Ortaokul Öğrencilerin Benlik Saygı Puanlarının Annelerinin Öğrenim Düzeyine Göre ANOVA Sonuçları

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	f	p
Gruplar arası	444.162	6	74.027	4.778	.000*
Grup içi	2215.338	143	15.492		
Toplam	2659.500	149			

Tablo 4’te görüldüğü gibi analiz sonuçları, öğrencilerin benlik saygı düzeyleri arasında annelerinin öğrenim düzeyi bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir $f(6,143) =$

4.778, $p < 0.05$. Başka bir deyişle öğrencilerin benlik saygısı, annelerinin öğrenim düzeyine göre anlamlı bir şekilde değişmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin benlik saygısı ile annelerinin benlik saygı, depresyon, kaygı, stres düzeyi arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin benlik saygısının annelerinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Araştırmanın sonucuna göre ortaokul öğrencilerinin benlik saygısını annelerin benlik saygısı pozitif yönde yordamaktadır. Buna göre annenin benlik saygısı yükseldikçe çocuğun da benlik saygısı artmaktadır. Dilek ve Aksoy'un (2013) yaptığı ve benzer sonuçlara ulaştığı araştırmada öğrencilerin benlik saygısı ile annelerin benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı saptanmış, annenin benlik saygısı arttıkça, yüksek benlik saygısına sahip öğrencilerin sayısı da arttığı gözlenmiştir. Bireyin benlik saygısı hayatında en çok önem verdiği ebeveynlerinin, kendine verdiği değerle ilişkilidir. Ebeveynlerinin ötelediği, değersiz bulduğu, ilgilenmediği bir çocuğun kendine saygı duyması beklenemez. Benlik saygısı düşük bir birey en başta ebeveynleri olmak üzere onun yakınındaki kişilerin, kendisini sevmediklerine, önem vermediklerine inanır. Çünkü çocuk kendisine ebeveynlerinin baktığı perspektifle bakar (Günday, 2010). Şüphe yok ki aile ve özellikle anne çocuk için vazgeçilmezdir. Doğumdan itibaren bireyin fiziksel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayan ve bireye en yakın olan kişi annedir. Benliğin temellerinin de çocukluktan itibaren atıldığı düşünüldüğünde çocuğun benlik saygısının gelişiminde annenin rolü büyüktür. Erken çocukluk, okul ve ergenlik dönemlerinde annenin çocuk üzerindeki etkileri de göz önüne alındığında, çocuğun kendine güveni, bağımsızlığı, iletişimi, hayattan zevk alışı, kendilik kavramının sürekliliği ve benlik saygısının gelişimi kendine en yakın rol model olan annenin kendi benliğini memnuniyetle kabulü ve kendi benliğine saygısıyla ilişkilidir. Annenin benlik saygısı onun kendi tutum ve davranışlarına dolayısıyla çocuğuna olan yaklaşımına yansımaktır. Bu tutum ve davranışların da çocuğun benlik saygısını olumlu veya olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle annelerin kendi benliklerine saygılarını geliştirmek amacıyla annelere bireysel danışmanlık hizmeti veya ailelere aile danışmanlık hizmeti verilebilir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre ortaokul öğrencilerinin benlik saygısıyla annelerinin depresyon düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmasına rağmen ortaokul öğrencilerinin benlik saygısını annelerinin depresyon düzeyi yordamamaktadır. Bireyin çevresindeki kişilerin psikolojik problemleri, özellikle annenin depresyonu, çocuğun tüm gelişim alanları için risk faktörlerinden birisi olarak ifade edilmektedir. Depresyonda olan annelerin çocuklarının hem içe dönük hem de dışa dönük sorunları gösterdiği belirtilmektedir (Akt: Özmen, 2013). Anne çocuğun gelişimi açısından çok önemlidir; aile ortamında veya iş ortamında annenin yaşadığı mutsuzluklar ve olumsuzluklar çocuğa farklı şekillerde yansımakta ve çocuk ruh sağlığını da dolaylı olarak etkilemektedir (Yavuzer, 2005). Ebeveynlerden birinin ya da her ikisinin depresyonda olması, depresif belirtiler sergilemesi ve devamında çocuğu olan ilgi ve alakasının azalması çocuklarda istenmedik sonuçlara sebep olabilir. Özellikle annenin ilgisini düşük olması, çocuğa gereken ilgi, sevgi ve desteği verememesi çocuklarda özgüven eksikliğine, benlik saygısı düşüklüğüne, çeşitli uyum ve davranış sorunlarına zemin hazırladığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sebeple literatürü desteklemeyen bu bulgumuzun daha fazla araştırmayla desteklenmesi gerekmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucuna göre ortaokul öğrencilerinin benlik saygısı annelerinin öğrenim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Literatürde araştırmamızın bu bulgusu destekleyen ve desteklemeyen çelişkili sonuçlara ulaşılmıştır. Torucu (1990), Baybek ve Yavuz (2005), Sarıca (2010), Ayvalı (2012), Can (2015), annelerin eğitim durumları ile öğrencilerin benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki saptarken; Aktaş (2011), Dilek ve Yücel (2013), Aliyev ve Kalgı (2014), Çetin (2015) annelerin öğrenim durumu ile öğrencilerin benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki saptamamışlardır. Bireyin benlik saygısının yüksek olabilmesi için, bireyin ebeveynlerinin özgüvenli, aile bireylerinin kendi aralarında ve çocukla iyi iletişim kuran, çocuklarına karşı güven verici, hoşgörülü ve esnek bir yaklaşım içinde olan bireylerden oluşmaları gerekmektedir (Yavuzer, 1993). Eğitimli annelerin çocuğun gelişim dönemlerinin özelliklerini, doğuştan getirdiği potansiyelleri, kendisinin öz saygı ve yeterliliklerini bildiği, çocuklarının davranışlarının sebeplerine yönelik farkındalıkları olduğu, çocuklarıyla daha iyi konuşup onları daha iyi dinledikleri, daha doğru sorumluluk verdikleri, bilgi düzeylerini ve problem çözme becerilerini geliştirdikleri için çocuğun benlik saygısına olumlu katkı sağlayacaklardır Bu sebeple annelerin öğrenim düzeylerini artırmaya yönelik çalışmaların yanında okulların, belediyelerin, valiliklerin desteğiyle uzmanlarca aile eğitimleri verilebilir.

Araştırma kapsamında ortaokul öğrencilerinin benlik saygısının annelerin kaygı ve stres düzeyi ile ilişkisinin saptanması amaçlanmıştır. Fakat annenin kaygı ve stres düzeyi ile öğrencilerin benlik saygısı arasında anlamlı düzeyde bir ilişki saptanamadığından, stres ve kaygı değişkenleri regresyon analizine dahil edilememiştir. Albayrak (1997) yaptığı çalışmada, annelerin kaygı düzeyleri arttıkça öğrencilerin bağımlılık eğilimlerinin arttığını saptamıştır. Kuşku yok ki annenin stresi tutum ve davranışlarına yansımaya olacaktır. Stresin annenin tutum ve davranışlarına yansımaya çocuğuna karşı tutum ve davranışlarını olumsuz yönde etkileyecektir. Alanyazında anne baba tutumları ile kaygının (Erkan, 2002), ilişkili olduğunu, benlik saygısı ile atılganlık seviyesinin (Ünüvar, 2007) ilişkili olduğunu ifade eden çalışmalar vardır. Dolayısıyla söz konusu sonucun farklı araştırma sonuçlarıyla desteklenmesine ihtiyaç olduğu açıktır.

KAYNAKÇA

- Aliyev, R.; Kalgı, M. E. (2014). İlköğretim öğrencilerinin utangaçlık ve benlik saygısı düzeylerini etkileyen faktörler. *Turkish Journal of Education*, 4,60-69.
- Akın, A.; Çetin, B., (2007). Depresyon, anksiyete ve stres (DASÖ) ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, *Educational Science: Theory Practice*, 7 (1), 241-268.
- Aktaş, S. (2011). 9. Sınıfta anne baba tutumları ve benlik saygısı arasındaki ilişkinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Albayrak, H. (1997). *Annelerin Kaygı Düzeyleri ile Çocukların Bağımlılık Eğilimleri Arasındaki İlişkinin incelenmesi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ayvalı, M. (2012). *İlköğretim 4. Ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı ile Sosyal Uyum Düzeyi İlişkisi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Baybek, H. ve Yavuz, S. (2005). Muğla üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 75-95.

- Can, S. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarında Akademik Benlik Saygısı. *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 34, 159-176.
- Çifter, A. (1985). *Psikiyatri*. Ankara: I. Gata Eğitim Yayınları.
- Çelik, A. (1994). Ssk Ankara Hastanesi Çocuk Psikiyatri Servisine Başvuran 9-14 Yaş Arasındaki Çocukların Benlik Kavramlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Kriz Dergisi*, 2(1), 240-246.
- Çetin, B. (2015). *Kentte Ve Kırsalda Yetişmiş Ortaokul Öğrencilerinin Benlik Saygısı İle Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çuhadaroğlu, F. (1986). *Adolesanlarda Benlik Saygısı*. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara.
- Çuhadaroğlu, F. (1996) Adolesansta Psikolojik Gelişim Özellikleri, *Katkı Pediatri Dergisi*, 17, 5, 273-288.
- Dereli, F.; Okur, S. (2008). Engelli Çocuğa Sahip Olan Ailelerin Depresyon Durumunun Belirlenmesi, *Yeni Tıp Dergisi*, 25, 164-168.
- Dilek, H.; Aksoy, A. B. (2013). Ergenlerin Benlik Saygısı ile Anne-Babalarının Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 95-109.
- Günday, M. (2010). Http// Aktüel Psikoloji Güncel Psikoloji Haberleri. Erişim tarihi 11 Kasım 2016.
- Güngörmüş, O. (1997). *"Baba-Çocuk ilişkisi"*, *Ana-Baba Okulu*. (2.Baskı). İstanbul: İstanbul Kitabevi.
- Karabekiroğlu, K.; S. Miral, (2008). "Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Eğitimi". *Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Temel Kitabı*, ed. F. Çuhadaroğlu, 846-853, Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Kuzgun, Y. (1983). *Benlik ve ideal benlik kavramlarının tercih edilen meslek kavramı ile ilgisi*, *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 16(1): 1-9.
- Öner, U. (1985). *Benlik Gelişimine İlişkin Kavramlar*. *Ergenlik Psikolojisi*. Ankara: Hacettepe Taş Yayıncılık, (2. Baskı), (67-83).
- Özmen, K. S. (2013). Anne-baba eğitimi programının çocuklardaki davranış sorunları ve anne-babaların depresyon düzeylerine etkisi. *Kafkas Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi*. 13, 167.
- Pişkin, M. (1997). "Türk ve İngiliz Lise Öğrencilerinin Benlik Saygısı Yönünden Karşılaştırılması", 3. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongre Kitapçığı, Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Adana.
- Pişkin, M. (1999). "Özsaygıyı Geliştirme Eğitimi", *İlköğretimde Rehberlik*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sarıca, Ö. (2010). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5 Ve 6 Yaş Grubu Çocuklarının Benlik Kavramlarının Çeşitli Sosyo-Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ünüvar, A. (2007). *Lise Öğrencilerinin Algıladıkları Ana-Baba Tutumları İle Kendine Saygı Düzeylerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Yavuzer, H. (1993). *Çocuk Psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yavuzer, H. (2005). *Çocuğu Tanımak Ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Torucu, K.B. (1990). *13-14 Yaşındaki Gençlerin Sosyo-Ekonomik Düzeyi ve Ana-Baba Tutumlarındaki Farklılıkların Belirlenip Benlik Saygısına Etkisinin Araştırılıp Karşılaştırılması*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

EXTENDED ABSTRACT

The most important role of parents is to raise healthy, physically and psychologically healthy, self-respecting and life-ready individuals. Mothers and children who spend more time with their children, especially from birth, should first be satisfied with their own selves and be healthy from the psychological point of view because they are more likely to be self-respecting and respectful to the environment and most importantly to the learners.

With the most general definition, the concept of self is all the awareness of the physical, psychological, emotional qualities, aspirations and possibilities of a person (Güngörmüş, 1997). According to Kuzgun (1983), the self is the self; Is the belief in the amount of self-existence of different qualities of an individual. The concept of self occurs after the person has realized his own awareness and then the result of message exchange with his surroundings, and the person shapes the concept of self by getting from this message exchange.

The first interaction with the individual is the people in the family. Parents' warm behaviours, their ability to meet their needs properly, and the environment in which the individual feels comfortable can contribute positively to the self development of the individual. Conversely, the cold approach of the parents of the individual and the people around him makes negative impressions about everything outside of themselves as a result of their inability to meet their needs. These impressions of the individual's environment constitute the essence of the concept of self developed by the individual (Çelik, 1994).

Self-esteem is the individual's positive or negative attitude toward self-organization, or the individual's awareness of his / her own potential, which is the level of trust. It is known that people with low self-esteem tend to have a cruel life approach, a sense of inwardness, away from sociability (Çuhadaroğlu, 1996).

The mother is very valuable to the child because of her contribution to the development of the child. Psychological problems of the people around the individual, especially the mother's depression, are a risk factor for the child's social, emotional and cognitive development. The psychological problems, the psychological problems and the unhappiness of the mother are reflected to the behaviours of the child. (Yavuzer, 2005) It is stated that the depressed mothers showed problems in their perception towards their children and their environment (Cited in: Özmen, 2013). Children with depressive moods are more likely to develop mood, anxiety and disruptive behaviour than children who are healthy mothers. It is expressed that this probability is higher in children with depression in their infants and early childhood periods (Karabekiroğlu, 2008).

Positive or negative reactions to the child can be attributed to the mother because of the mother giving the child the most, and the positive or negative aspects of the child are evaluated as the success or failure of the mother. The mother can be blamed for a child who does not exhibit the expected behavior within the norms set by the society. This situation can affect the

mother deeply and it can be exposed more to depression, stress and guilt than other family members (Dereli and Okur, 2008).

There is no doubt that an individual's self-esteem is related to his or her parents' satisfaction, which they value most. It is unforeseeable that an individual who is not interested, does not find it valuable, respects herself. An individual with a low self-esteem believes that he does not like himself, especially when his parents and those in his life are not satisfied with him. Because the individual who learns by taking a role model looks at himself from the perspective of his parents. The self-esteem that has been learned continues throughout the life of the individual (Günday, 2010).

The first environment in which we meet and satisfy many needs is poverty, and the importance of the individual is great. It is the family and the environment that will be the source for all development areas of the future individual. An individual with more positive aspects in all aspects will be able to live in a positive and functional family environment. In a positive and functional family, each individual's assets, feelings and thoughts will be valuable and will be supported by the individual's future resources. In such a positive family environment, the individual will be able to see the environment and self positively and develop a positive self-esteem. Along with these, the child is entering into the process of life and self-understanding in the frame of his mother's reflection. For this reason, it is a question of whether the child's self-esteem is significantly related to his or her mother's level of depression, anxiety stress and self-esteem.

In this study it is estimated that generalizations about the self-esteem of middle school students and their mother's depression, anxiety, stress and self-esteem levels can be used to derive important data about the effects of mother's depression anxiety stress and self-esteem levels and mother's education status variables on the self-esteem levels of students . In addition, self-esteem predictions can be made by considering these variables. Because the self-esteem and mothers of middle school students in the literature are not covered by depression, anxiety, stress and self-esteem levels, the data obtained by this study is thought to be important both in terms of base and providing data. It is estimated that when the study is completed, it will be important for middle school students to give important and valid and reliable information about their mothers' depression, anxiety, stress and self-esteem levels as a predictor of their self-esteem, to increase the literature knowledge about this topic and to answer the curious questions about the subject. A precondition for a healthy society is the upbringing of healthy individuals. Healthy individuals are raised by healthy and functional families in all aspects. Mother is very important in the life of the individual who thinks that his body is a part of the mother who is the most important element for the child in the family system. The well-being of the mother will affect the life of the individual positively in those early years after the foundation of the future in the absence of psychological disturbances. All this is important in light of the question of whether mother's depression, anxiety stress and self-esteem affect the child's self-esteem and how it affects his or her self-esteem. This research is important in terms of seeking answers to these questions.

The sample of the study was taken in the first period of 2016-2016 academic year, in the Alaçam province of Samsun, the Highways Kolin Kazim Middle School, Atatürk Middle School, Karahüseyinli Middle School, Yenice Doyan Middle School; Mehmet Öngel Secondary School located in Havza province of Samsun, 150 students and 150 mothers attending Yusuf

Meter Secondary School. Appropriate sampling method was used in non-selective sampling methods in the study. 46.3% (n = 74) of the students participated in the research and 47.5% (n = 76) were male. The average age of the students is 11.94 (S: 1.41). 25.6% of students (n = 41) were in grade 5, 23.8% (n = 38) were in grade 6, 21.3% (n = 34) were in grade 7, 23.1% He is studying in class. Age ranges between 29 and 50 years with an average age of 39.04 years (SD: 6.46). Only 5% of the subjects (n = 8) were literate, 14.4% (n = 23) only literate, 24.4% (n = 39) primary school graduates, 23.8% (N = 22) high school graduates, 5.6% (n = 9) college graduates and 6.9% (n = 11) university graduates.

In order to determine the self-esteem levels of the students, the Coopersmith Self-Esteem Inventory was used to determine the self-esteem levels of the mothers, the Rosenberg Self-Esteem Scale And Depression Anxiety Stress Scale were used to determine depression, anxiety and stress levels of mothers.

According to the results of the research, the self-esteem of middle school students is positively related to the self-esteem of the mothers. Accordingly, as the mother's self-esteem increases, the child's self-esteem increases. In the study conducted by Dilek and Aksoy (2013), it was found that there was a meaningful relationship between the self-esteem of the students and the self-esteem of the mothers, and as the mother's self-esteem increased, the number of students with high self esteem increased. Self esteem is related to the value of self-esteem to parents, which they value most in their life. It can not be expected that a child whose parents are interested, worthless, or not interested in respects herself. A person with a low self-esteem believes that people near him, especially his parents, do not care that they do not like him. Because the child looks at the perspective of his/her parents (Günday, 2010). There is no doubt that it is indispensable for the family and especially the mother child. From birth, the person who is closest to the individual who meets the physical, emotional and social needs of the individual is the mother. The role of the mother in the development of the child's self-esteem is great when it is thought that the origins of the self are laid down from childhood. Considering the effects of the mother on the child during early childhood, school and adolescence, the development of the child's self-confidence, independence, communication, enjoyment of life, the continuity of the concept of self, and the development of self-esteem are welcomed to the self. His self-esteem will be reflected in his approach to his child through his own attitudes and behaviours. These attitudes and behaviours will also affect the child's self-esteem in a positive or negative way. For this reason, mothers may be given individual counselling services or family counselling services to their parents in order to improve their respect for their own selves.

According to another result obtained from the study, although there is a significant relationship between the self-esteem of the middle school students and the depression level of the mothers, the self-esteem of middle school students does not predict the depression level of their mothers. Psychological problems of the people around the individual, especially the mother's depression, are expressed as one of the risk factors for all the developmental areas of the child. It is stated that the children of depressed mothers show both inward and outward problems (Akt: Özmen, 2013). The mother is very important for the development of the child; Unhappiness and negativities experienced by the mother in the family environment or in the business environment are reflected in the child in different ways and indirectly affect the child's mental health (Yavuzer, 2005). The depression of one or both parents, the display of depressive symptoms, and the decreased interest and relevance of the child at the end can cause undesirable

consequences in children. Particularly the mother's interest is low and the lack of interest, love and support for the child can be interpreted as a lack of self-confidence in the children, a low self-esteem, and a variety of adaptation and behaviour problems. For this reason, this finding, which does not support the literature, should be supported by further research.

According to another result of the research, the self-esteem of middle school students is significantly different from the education level of their mothers. In the literature, our research has reached conflicting results that support this finding. While Torucu (1990), Baybek and Yavuz (2005), Sarıca (2010), Ayvalı (2012), Can (2015) found a significant relationship between the educational status of their mothers and their self esteem; They did not find any significant relationship between the education status of the mothers of Aktaş (2011), Dilek and Yücel (2013), Aliyev and Kalgi (2014), Çetin (2015) and the students' self-esteem. In order for an individual's self-esteem to be high, it is necessary for the individual's parents to be made up of individuals who are confident, family members communicate well with each other and with children, have a trusting, tolerant and flexible approach to their children (Yavuzer, 1993). Educated mothers respect the child's self-esteem as they develop their child's developmental characteristics, their inherent potential, their self-esteem and competence, their awareness of the reasons for their behavior, their better talk with their children, their better listening, their more responsive levels of knowledge and problem- For this reason, family training can be given by specialists with the support of schools, municipalities, governorships as well as studies to increase the education level of mothers.

The aim of this study was to determine the relationship between the self-esteem of middle school students and mothers' anxiety and stress level. However, stress and anxiety variables were not included in the regression analysis, as there was no significant relationship between maternal anxiety and stress levels and students' self-esteem. Albayrak (1997) found that, as mothers' anxiety levels increased, the addictive tendencies of students increased. There is no doubt that your mother's stress will be reflected in her attitude and behaviour. Stress will affect the attitudes and behaviours of the mother against the attitude and behaviours of the mother negatively. There are studies that relate to self-esteem and assertiveness level (Ünüvar, 2007) that relate to the attitudes of parents in the literature (Erkan, 2002). Therefore, it is clear that there is a need to support the result with different research results.